

dopps v letu 2011

dopps v letu 2011

POSŁANSTVO DOPPS JE VAROVANJE PTIC IN NJIHOVIH HABITATOV Z NARAVOVARSTVENIM DELOM, RAZISKOVANJEM, IZOBRAŽEVANJEM, POPULARIZACIJO IN SODELOVANJEM.

Spoštovane članice, spoštovani člani, dragi prijatelji narave!

V poročilu, ki je pred vami, vam v strnjeni obliki predstavljamo poglobitve aktivnosti in rezultate našega dela v preteklem letu. Naše osrednje vodilo je poslanstvo – varstvo ptic in njihovih bivališč – kar pa v širšem smislu ne pomeni nič drugega kot ohranjanje kakovosti našega lastnega življenja. Tudi naša družba se čedalje bolj zaveda pomena tako imenovanih ekosistemskih storitev – torej uslug, ki nam jih narava ne zaračunava, od njih pa imamo nepredstavljive koristi. Na primer preskrbo s surovinami, pitno vodo, čist zrak, varnost pred poplavami ali pa samo mir in petje ptic. Kako tragično, da so bila prav mokrišča, ki so s tega vidika za človeka med najradodarnjšimi ekosistemi, hkrati najbolj omalovaževana v preteklosti. Zato so danes povsod po svetu predmet aktivnega varstva in sodobnih, trajnostnih razvojnih perspektiv. S Škocjanskim zatokom gremo v korak s časom in njegovo sporočilo je eno pomembnejših, ki ga Slovenija lahko da svetu v zadnjih dvajsetih letih. Ohranjena mokrišča so značilnost naprednih družb. Z leti tudi najhujši skeptiki ugotovijo, da se samo od betona in denarja ne da živeti. In tudi pri nas je v javnosti na srečo vse manj razumevanja za »roparje«, ki so zgolj zase pripravljeni odvzeti ali uničiti omenjene storitve narave in s tem prikrajšati vse naslednje generacije sohranjenih.

Spoštovane članice in člani, iskreno se vam zahvaljujemo za vso izkazano podporo in pomoč. Kakršnokoli – pri delu, kot ga opravljamo, je resnično pomemben vsak glas in vsak par rok. Za vsakogar obstaja priložnost, da naredi kaj dobrega. Želimo vam vse dobro.

Rudolf Tekavčič, predsednik DOPPS
Damijan Denac, direktor DOPPS

NARAVOVARSTVENA DEJAVNOST

naravni rezervat škocjanski zatok

BIOTSKA PESTROST RASTE, OBJEKTI PA ŠE NE

Škocjanski zatok je konec leta 2011 pričakal bogatejši za tri nove vrste ptic. Naši ornitologi so tu prvič opazovali polarnega slapnika, rjasto kozarko in progastorepega kljunača. Število opazovanih vrst v naravnem rezervatu se je tako povzpelo na 234 in se v obdobju med 2001 in 2011 povečalo kar za 76 %. Na gnezditvenih otočjih v laguni je bilo maja obročkanih 62 mladičev navadne čigre, od katerih so jih kar osem v juniju in juliju opazovali na izlivu Soče. Znano je, da navadne čigre iz naših krajev prezimujejo na obalah zahodne Afrike, selitev pa očitno poteka čez italijanska mokrišča. Impresivni podatki, pa sploh ne edini! Slavko Polak je oktobra začel z raziskavo hroščev v naravnem rezervatu. Že po treh mesecih z navdušenjem poroča o odkritju vsaj petih novih vrst hroščev za slovensko favno ter o drugih redkih in ogroženih vrstah hroščev, ki jih je našel že na začetku raziskave.

V laguni Škocjanskega zatoka je bilo v raziskavi zadruga Shoreline v letu 2011 ugotovljenih najmanj 13 vrst rib. Najbolj številčne so ribe iz družin glavočev, cipljev in gavunov. Nekatere vrste so značilne za lagunska okolja, izlivne predele rek in soline, kot na primer solinarka in lagunski glavaček. Druge vrste, kot sta kačje šilo in travni glavač, so tesno povezane s prisotnostjo morskih trav oziroma morskih travnikov. Število vrst je najverjetneje nekoliko podcenjeno, saj je pričakovati še več vrst iz družin morskih šil, babic in šparov, v

naslednjih letih pa pričakujemo tudi dodatno povečanje vrstne pestrosti. Poleg tega velja poudariti, da je laguna Škocjanskega zatoka pomembna tudi za ribje mladice oziroma njihov razvoj v odrasle primerke.

Zaposleni v rezervatu so za raznolika življenjska okolja Škocjanskega zatoka tako kot v preteklih letih skrbeli s primernimi ukrepi, predvsem z upravljanjem vodnega režima ter pašo in košnjo vegetacije. Čreda pašnih živali je ob koncu leta štela pet živali, in sicer poleg obeh kamarških kobil še tri glave podolskega goveda, saj je oktobra telico Rožo zamenjal najmlajši slovenski »boškarin« po imenu Grdulin. Z botanikom Josipom Otopalom smo nadaljevali dosajevanje rastlinskih vrst, ki so gradniki sestojev mokrotnih travnikov, kot tudi avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst, ki so del naravnih habitatov, zatorov ter preprečujejo tudi razraščanje tujerodnih vrst.

Z okoljskim ministrstvom in Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, smo se aktivno lotili priprave nove uredbe o naravnem rezervatu, ki naj bi nadomestila že nekoliko zastareli zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok. V tem okviru smo popolnoma posodobili mejo naravnega rezervata, ki že dolgo ne zrcali dejanskega stanja. Če bo uredba sprejeta, bo Škocjanski zatok večji približno za hektar. Kljub dobrim obetom v prvi

polovici leta še vedno ni stekla gradnja objektov v rezervatu, predvsem zaradi proceduralnih zapletov pri črpanju evropskih sredstev. Informacijski center, opazovalnice kot tudi hlev z oboro so ključni za popolno delovanje Škocjanskega zatoka, za javnost odprtega naravnega rezervata. Zato iskreno upamo, da bomo v letu 2012 vendarle postavili njihove temelje.

naravni rezervat iški morost

ZABELEŽENIH NAJVEČ KOSCEV DOSLEJ

Dober pokazatelj ustrezno načrtovanega dela za varstvo travniških ptic gnezdil, ki obsega tudi košnjo travnikov zunaj gnezdilne sezone, je število pojočih koscev, saj smo jih tokrat našli kar 11, kar je skoraj dvakrat toliko kot prejšnja leta. Suha jesen nam je omogočila košnjo trave in čiščenje z grmovjem zaraščenih travnikov na več površinah kot doslej. S tem počasi povečujemo travniške površine v rezervatu.

Popise ptic gnezdil in spremljanje pojavljanja zimskih gostov smo izvajali v skladu z načrtom. Opažamo, da rezervat obiskuje vedno več ljudi, nekateri bolj rekreativno, drugi z željo spoznati še redke ohranjene mokrotne travnike na Ljubljanskem barju. Z namenom, da jih spoznajo tudi mladi, smo nadaljevali z izvajanjem naravoslovnih dni za šole, poleg tega pa različne skupine obiskovalcev popeljali na izlete po Koščevi učni poti.

V naravnem rezervatu Iški morost smo leta 2011 namestili opozorilne table, saj nekateri obiskovalci ne upoštevajo, da je hoja dovoljena samo po označenih poteh.

ormoške lagune

DVE VEČJI DELOVNI AKCIJI NA OBMOČJU REZERVATA

Območje bazenov za odpadne vode nekdanje Tovarne sladkorja v Ormožu, imenovano tudi lagune, je od marca 2010 v lasti DOPPS. Tukaj vzpostavljamo nov naravni rezervat in s tem ciljem smo izvajali tudi vse aktivnosti v letu 2011. Najpomembnejša med njimi je bila prijava večjega projekta na evropski finančni instrument LIFE+, ki obsega izdelavo novega sistema za dotok vode v bazene, oblikovanje optimalnih habitatov za ptice in ureditev osnovne infrastrukture za obiskovalce. Sicer smo na območju izvedli dve večji prostovoljni delovni akciji, na katerih smo odstranili 4120 kg steklene volne, ki je ostala odkrita po kraji aluminijaste obloge cevovoda – kljub prijavi policija storilcev ni našla – in opravili

vzdrževalno sečnjo lesne vegetacije v bazenih ter košnjo vseh poti. Fizično smo zaprli ilegalne poti na območje, zaklenili vhodno zapornico in uvedli režim dostopa na območje. Večja renaturacijska dela načrtujemo v letih 2012 in 2013.

volovja reber

RAZVELJAVLJENO OKOLJEVARSTVENO SOGLASJE

Po sedmih letih prizadevanj za ohranitev Volovje reberi smo marca 2011 dočakali ključni preboj. Upravno sodišče je razveljavilo okoljevarstveno soglasje za Vetrno elektrarno Volovja reber. Gre za precedenčno sodbo, ki bo odslej referenca za vsako poseganje v območja Natura 2000. Primer s tem sicer še ni končan, vendar pa se je tehtnica močno nagnila na stran ohranitve Volovje reberi.

ZNANSTVENORAZISKOVALNA JAVNOST

popis gozdnega jereba in divjega petelina na jelovici

VPLIV PROMETA NA POPULACIJE GOZDNIH KUR

Zavod RS za varstvo narave je s finančno pomočjo Kneževine Monako začel ugotavljati vplive prometa na populacije gozdnih kur na Jelovici. Poleg evidentiranja stanja je namen projekta poiskati ukrepe za zmanjšanje vplivov prometa. Projektu smo se pridružili s štetjem gozdnih jerebov ob različno prometnih cestah na Jelovici. Popis smo izvedli jeseni, ko smo v neposredni bližini gozdnih cest razporedili 150 popisnih točk. Že prvi pregled rezultatov je pokazal, da so jerebi lahko prisotni ob gozdnih cestah, če niso preveč obljudene.

popis divjega petelina na jelovici in pohorju

MAJHNO ŠTEVILO DIVJIH PETELINOV

Na Jelovici in delu Pohorja smo leta 2011 ciljno popisali divjega petelina. Na obeh območjih smo preiskali vsa doslej znana rastišča divjega petelina in se usmerili na iskanje novih lokacij. Na več kot 60 pregledanih lokacijah smo našli okrog 50 pojočih petelinov, pri čemer je stanje na Jelovici precej boljše. Na najštevilčnejšem rastišču na Jelovici je bilo 8 petelinov, na Pohorju pa zgolj dva. Tudi sicer je slika z divjim petelinom predvsem na Pohorju zaskrbljujoča, saj se njihovo število vztrajno manjša. Od dejavnikov ogrožanja je bilo zaradi pomanjkanja snega opaziti predvsem zgodnjo sečnjo na nekaterih rastiščih oziroma v njihovi bližini in pa vožnjo z motorji za motokros. Omenjeni popisi divjega petelina so del projektov, ki jih na obeh območjih izvaja Zavod RS za varstvo narave.

monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic

VELIK UPAD ČRNOČELIH SRAKOPERJEV

Leta 2011 smo izvedli monitoring 17 kvalifikacijskih vrst ptic na 20 IBA. Pri črnočelem srakoperju smo opazili velik upad od začetka spremljanja leta 2004, saj sta na Šentjernejskem polju leta 2011 gneznila le še dva para. Precejšnje upade so doživeli tudi kosci, veliki skovik in velika uharica. Glavni dejavniki ogrožanja, ki smo jih zasledili na terenu, so bili lov in vznemirjanje ptic, elektroudar, rekreacija, intenzifikacija kmetijstva, neustrezni vodni režimi, uničevanje gnezdišč ter gradbeni in energetski projekti.

monitoring splošno razširjenih vrst ptic kmetijske krajine

KRATKOROČNI TRENDI PO PETIH LETIH POPISOV

Po petih zaporednih letih popisov (od 2007) lahko kratkoročne trende ptic v grobem razdelimo na tri skupine. Nezanosljivi trend je najbrž posledica variabilnih podatkov in kratkega niza podatkov; v tej skupini je večina ptic. Statistično značilen upad kažejo populacije smrdokavre (močan upad!), hribskega škrjanca, rjavega srakoperja, repnika, rumenega strnada in velikega strnada. Od leta 2007 so se v kmetijski krajini povečale populacije postovke, rumene pastirice in slavca. Tako obsežen monitoring pa smo lahko izvajali le ob nesebični pomoči prostovoljcev.

popis vodomcev na krki in kolpi

S ČOLNI PO DVEH REKAH

Za potrebe revizije IBA smo popisali vodomce na Krki in Kolpi. V popisu na Krki je sodelovalo 21 prostovoljcev. Pokazalo se je, da na njej gnezdi okrog 35 parov vodomcev, Krka pa je tako reka z največjo gostoto gnezdečih vodomcev v državi in je bila zato na odseku od Otočca do izliva v Savo vključena v IBA. Pri popisu na Kolpi je sodelovalo 8 ekip s čolni, med njimi tudi ekipa s Hrvaške, pokazalo pa se je, da so gostote vodomcev tukaj manjše. Potrdili pa smo prisotnost velikega žagarja v kanjonu pod vasjo Miliči.

januarsko štetje vodnih ptic

KOT PONAVIDI NAJVEČ PTIC NA ŠTEVNEM OBMOČJU REKE DRAVE

smo zabeležili na števnem območju reke Drave (22.855 osebkov, 37,7 % vseh vodnih ptic). Daleč najštevilnejša vrsta je bila mlakarica, sledijo ji liska, rečni galeb, kormoran in rumenonogi/črnomorski galeb. Poleg naštetih so število 1000 osebkov presegle še štiri vrste (mali ponirek, labod grbec, krehelj in zvonec). Leta 2011 smo prešteli največ malih ponirkov, velikih belih čapelj, duplinskih kozark, moškatnih bleščavk, rac žličaric in velikih žagarjev v okviru januarskih štetij vodnih ptic doslej. Od zanimivejših vrst velja omeniti še žerjava in velikega galeba.

Leta 2011 smo že 24. leto zapored organizirali januarsko štetje vodnih ptic. Vodne ptice smo šteli 15. in 16. januarja na osmih števnih območjih po vsej Sloveniji. Pri štetju je sodelovalo 248 popisovalcev. Skupaj smo pregledali 1414 km odsekov na rekah in obalnem morju ter 214 drugih lokalitet; prešteli smo 60.647 vodnih ptic, pripadajočih 63 vrstam. To je tretje največje število vodnih ptic, prešteti od začetka štetja leta 1988 – več smo jih zabeležili le v letih 2007 in 2008. Največ vodnih ptic

varuhi velike uharice

ŽE VEČ KOT 150 PROSTOVOLJCEV

Akcija Varuhi velike uharice ima vsako leto več privrženec. Samo v zadnjih treh letih se je popisov te vrste sove udeležilo več kot 150 prostovoljcev in kar nekaj članov je prevzelo v samostojno varstvo posamezno gnezdišče. Rezultati za leto 2011 nam še bolj jasno pokažejo, kako vsako podrobno spremljanje vrste prinese številne nepričakovane rezultate. Zdaj je že popolnoma jasno, da majhen gnezditveni uspeh ni naključje, ampak prej pravilo za veliko uharico tudi na SPA, kjer je varovana vrsta.

revizija iba

PODLAGA ZA OPREDELITEV NATURA 2000 OBMOČIJ

V letu 2011 smo revidirali IBA, ki so podlaga za opredelitev Natura 2000 območij, določenih po Direktivi o pticah (SPA). Po kriterijih BirdLife International smo opredelili 35 območij s skupno površino 5538,2 km². Upoštevali smo nove varstvene statuse vrst, spremembe v Dodatku I Direktive in nove vrednosti za 1 % biogeografskih populacij. Z nacionalnimi kriteriji za vključevanje vrst (kriteriji D) smo ustrezno pokrili vse vrste z Dodatka I in selitvene vrste iz člena 4(2) Direktive. V primerjavi z inventarjem 2003 smo opredelili devet novih IBA. Območja je že potrdil BirdLife.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA DEJAVNOST

mladinski ornitološki raziskovalni tabor rakitovec

MLADI SO RAZISKOVALI PTICE NA PRIMORSKEM

Dvajseti ornitološki tabor je potekal od 25. 6. do 2. 7. 2011 v Informacijskem centru Rakitovec. Tabora se je udeležilo enajst mladih iz vse Slovenije, ki so delovali v štirih skupinah pod vodstvom šestih mentorjev. Ena od skupin je proučevala ptice skalnih sten, druga je v naseljih iskala italijanske vrabce, tretja skupina je raziskovala srakoperje na suhih kraških travnikih, četrta pa je s pomočjo kamere pregledovala gnezdilnice in dupla. Mladi so ponovno odšli na teren v mraku in popisali podhujke in velike skovike po vsej slovenski Istri. V tednu dni so odkrili mnogo zanimivih ptic, ob koncu tabora pa pripravili poročila in svoje ugotovitve predstavili na sklepni prireditvi.

naravoslovni dnevi in predavanja za šole ter druge zaključene skupine

NAJVEČ UDELEŽENCEV NA OBALI

Za različne šole, vrtce, fakultete in druge zaključene skupine smo izvajali naravoslovne dneve, vodenja in predavanja o pticah, ki se jih je udeležilo 2668 udeležencev (skupaj 90 izvedb). Od tega je bilo kar 67 izvedb (1978 obiskovalcev) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, med drugim sta tu potekala 6. otroški slikarski Ex-tempore ter delovna praksa švedskih dijakov. V Naravnem rezervatu Iški morost smo omogočili delovno prakso bodočim naravovarstvenim tehnikom iz Naklega, učno pot in opazovalnico pa so si ogledali tudi arhitekti. Pri izpeljavi teh dogodkov so sodelovali zaposleni in številni prostovoljci, ki so udeležencem razdelili tudi različna gradiva.

izobraževalna delavnica za vodnike po naravnem rezervatu škocjanski zatok

MLADI VODNIKI SO SPOZNAVALI ŠKOCJANSKI ZATOK

Konec septembra smo organizirali izobraževalno delavnico za vodenje šolskih in drugih skupin v Škocjanskem zatoku. Pokazalo se je, da je na voljo premalo vodnikov, ki bi znali predstaviti naravne posebnosti rezervata vsem zainteresiranim obiskovalcem. Na delavnici so se bodoči mladi vodniki seznanjali

z zgodovino nastanka Škocjanskega zatoka, spoznali rastlinske in živalske posebnosti zavarovanega območja, dobili vpogled v osnovne ekološke procese, razumeli trnovo pot od renaturacije Zatoka do načrtnega upravljanja z njim ter dobili temeljne napotke za delo z obiskovalci.

ornitološka šola za učitelje 2011

PREDAVANJA IN PREDSTAVITVE ZA UČITELJE

Januarja smo organizirali Ornitološko šolo za učitelje, ki je potekala v prostorih Dvojezične osnovne šole I Lendava. Udeleženci so prisluhnili petim strokovnim ornitološkim in pedagoškim predavanjem ter dvema predstavitevama izobraževalnih akcij, ki jih DOPPS vsako leto organizira za mlade. Enodnevne brezplačnega izobraževanja se je udeležilo 22 učiteljev, večinoma iz pomurskih osnovnih in srednjih šol. Naš cilj je z organizacijo takšnih dogodkov učiteljem predstaviti možnosti za vključitev ornitoloških in naravovarstvenih vsebin v delo z mladimi na šolah.

srečanje mladih ornitologov slovenije

VELIK OBISK NA ŠTORKLJINI TRŽNICI

Med 18. in 20. novembrom 2011 smo v Veliki Polani organizirali 13. Srečanje mladih ornitologov Slovenije. Na dvodnevem mladinskem posvetu z naslovom Bela štorčlja – ptica našega kraja. Lahko sobivamo z njo?, ki je bil del srečanja, je sodelovalo okrog 40 mladih udeležencev. V manjših skupinah so raziskovali različne priložnosti in izzive, s katerimi se soočajo naravovarstveniki in domačini pri varstvu te priljubljene ptice. Svoja spoznanja

so predstavili na javni sklepni prireditvi, ki jo je gostila Občina Velika Polana. Dogodka se je skupaj s Štorkljinjo tržnico, ki je sledila predstavitevam, udeležilo več kot 100 obiskovalcev.

predstavitve na prireditvah

PROSTOVOLJCI PREDSTAVILI AKTIVNOSTI DRUŠTVA

Udeležili smo se različnih prireditev, na katerih so prostovoljci na stojnicah s pomočjo gradiv in drugih aktivnosti predstavljali ptice, varstvo narave in naše društvo. Tako smo spomladi sodelovali na stojnici projekta Evropske komisije Biotska raznovrstnost – v tem smo skupaj v Ljubljani in Mariboru, poleti smo na Kovaškem šmarnu v Kropi predstavili šprahovca (cikovta), na Festivalu Pohorska pravljica smo s pripovedmi približali ptice otrokom, ptice Ljubljanskega barja so bile glavna tema DOPPS-ove stojnice na Koliščarskem dnevu na Igu ter na Barjanskem zabavno-poučnem živ-žavu v Lipah. Jeseni smo se udeležili Praznika kozjanskega jabolka v Podsredi, kjer smo seznanjali obiskovalce s pomenom starih visokodebelnih sadovnjakov in mozaične kulturne krajine za ptice in ljudi.

ptice okoli nas

NAJPOGOSTEJŠE SO BILE VELIKE SINICE

Akcijo opazovanja ptic, ki se pojavljajo v naši okolici, smo organizirali že tretjič. Ptice smo po vsej Sloveniji opazovali v tednu od 7. do 13. februarja. Enkrat v tem obdobju smo si izbrali pol ure, ko smo zapisovali vrste in število opaženih ptic v naši okolici. Prejeli smo 117 obrazcev, v katere so opazovalci posamezno ali v skupinah zapisali svoja opažanja ptic v naseljih. Štetju so se pridružili tudi otroci, učitelji in vzgojitelji 23 vrtcev in šol. V akciji smo zabeležili skupno 3315 osebkov ptic 41 različnih vrst. Najpogostejše (največkrat opažene) ptice so bile velike sinice, domači vrabci in sive vrane, glede na število osebkov pa je bilo največ domačih vrabcev, velikih sinic in sivih vran.

poštne znamke z motivi ptic

ŠTIRI NOVE ZNAMKE

V sodelovanju s Pošto Slovenije smo pripravili štiri poštne znamke z motivi velikega škurha, bele štorcklje, belohrbtega detla in vrtnega strnada, ki jih je ilustriral Jurij Mikuletič. Znamke so izšle 23. 9. 2011, predvsem zbirateljem pa sta bila in voljo tudi žig in ovitek prvega dne. Navedene vrste ptic so bile predstavljene v Biltenu št. 87, ki ga je izdala Pošta Slovenije.

pomlad prihaja! (spring alive)

NAJVEČ PODATKOV ZA BELO ŠTORKLJO

Leta 2011 smo v raziskavi Pomlad prihaja! (ang. Spring Alive) v vsej Evropi zbrali kar 125.768 podatkov o prvih opazovanjih petih znanilk pomladi. Slovenija se je v številu zabeleženih opazovanj tokrat uvrstila na 13. mesto. Zbrali smo 427 podatkov, od tega 177 za belo štorckljo, 126 za kmečko lastovko, 16 za hudournika, 106 za kukavico in le 2 podatka za čebelarja, ki je pri nas precej redka in malo znana vrsta ptice. Podatke o svojih prvih opazovanjih znanilk pomladi so na spletni strani www.springalive.net prispevali tudi učenci osmih osnovnih šol in dijaki dveh gimnazij.

ptičariada

ZMAGOVALNA EKIPA IZ PISARNE DOPPS

Ptičariada, tekmovalno-družabni dogodek, je letos potekala v Celjski kotlini, in sicer v okolici Braslovč. Prvo oktobrsko soboto se je na teren odpravilo 33 tekmovalcev v devetih skupinah. Do tretje ure popoldan so skušali zabeležiti čim več ptic, tekmovanju pa sta sledila prijetno druženje in razglasitev rezultatov.

V času tekmovanja je ekipam uspelo zabeležiti 98 vrst ptic, zmagala pa je ekipa, ki je zastopala pisarno DOPPS, s 85 opaženimi vrstami. V fotografski kategoriji so zmagali organizatorji dogodka Veseli Štajerci.

akcije, predavanja in izleti

PESTRE ČLANSKE AKTIVNOSTI

Tudi to leto smo za člane društva in ostalo javnost pripravili vrsto aktivnosti. V različnih krajih po Sloveniji smo izvedli 29 predavanj, ki se jih je udeležilo več kot 400 ljudi. Ljubitelje ptic smo povabili še na štiri izlete v okviru Evropskega dne opazovanja ptic, poleg tega pa smo organizirali tudi 27 izletov na druga ornitološko zanimiva območja v Sloveniji. Prostovoljci so se nam pridružili na osmih akcijah, na katerih smo popisovali ptice, vzpostavljali primeren habitat ali pa izdelovali gnezdilnice zanje.

gregorjevo na podeželju

OŽIVLJANJE VEZI MED LJUDMI IN PTICAMI

Od decembra 2010 do septembra 2011 smo sodelovali pri projektu pod vodstvom Občine Jesenice Gregorjevo na podeželju, katerega cilj je bil ponovno oživiti vezi med ljudmi in pticami na gorenjskem podeželju. Naša naloga je bila izvedba izobraževanja za učence osnovnih šol, v katerem smo se osredotočili na sekundarne duplarje in visokodebelne sadovnjake. Učenci so ob slikovitih predstavitev spoznavali vrste ptic, njihovo življenjsko okolje in navade, na praktičnih delavnicah pa so izdelovali gnezdilnice, ki so jih nato namestili v okolico svojih šol. Spomladi so pod mentorstvom svojih učiteljev enkrat na teden opazovali dogajanje v gnezdilnicah in zapisovali svoja opažanja. Zbrane podatke o pticah smo zatem analizirali ter rezultate predstavili jeseni na javni prireditvi na Blejski Dobravi ter sodelujočim učencem na osnovnih šolah.

IZ DELA SEKCIJ DRUŠTVA

notranjska sekcija

TRADICIONALNE AKTIVNOSTI SEKCIJE

Notranjska sekcija je za ljubitelje ptic med januarjem in marcem ter oktobrom in decembrom organizirala redna predavanja v cerkniški knjižnici ter dva tradicionalna izleta – obiskovalci so lahko spoznavali sove ob Cerkniškem jezeru in na prazničnem izletu 27. aprila ptice, ki tam živijo. Na območju Cerkniškega jezera so izvedli tudi dva tradicionalna popisa, in sicer rumenih pastirc in kosca, sodelovali pa so tudi pri popisu male in grahaste tukalice. Po nekaj letih negotovosti so leta 2011 ponovno odkrili svatujoče kozice, katerih število so po popisu ocenili na 10 do 15 parov.

Leta 2011 so nadaljevali s celoletnim monitoringom ptic Cerkniškega jezera, ki so ga začeli izvajati leto poprej. Dekadne popise so to leto opravili trije popisovalci.

štajerska sekcija

LETOŠNJI ORGANIZATORJI PTIČARIADE

Na Štajerskem so začeli leto s tradicionalnim popisom mokožev, kateremu je sledil skupinski popis Meže. Za člane štajerske sekcije se je zimski popis vodnih ptic končal na Hrvaškem, kjer so prešteli še del Drave med Varaždinom in Dubravo. V okolici Celja so popisali velike uharice in našli štiri nove pare. Na zadrževalniku Medvedce so spremljali selitev ptic, kjer je bila sicer ciljna vrsta rjavi lunj. Zabeležili so 480 rjavih lunjev, 60 ribjih orlov, med zanimivostmi pa so bili tudi žerjavi in močvirske uharice. V letu 2011 so v okolici Ptuja izvedli še zadnje popise za Novi ornitološki atlas gnezdil Slovenije. Pri Ptujju so popisali tudi rjave srakoperje (13 parov, leta 1992 na istem območju 172 parov). Gnezda belih štokeljev so popisali poleti.

Čez leto so izvedli popise tudi na naslednjih območjih: zadrževalnik Medvedce, Ptujsko jezero, Ormoško jezero, ormoške lagune, Požeg, Rački rjbniki, Pernica, Vrbje, jezero Teharje. Člani štajerske sekcije so organizirali 3. Ptičariado, proti koncu leta pa so izvedli še tradicionalni popis velikega srakoperja.

Čez leto so organizirali redna predavanja in izlete za člane, izvajali čistilne akcije v ormoških lagunah, jeseni pa pokosili in uredili otoke na Ptujskem jezeru. Na teh otokih, ki so največje celinsko gnezdišče navadnih čiger in rečnih galeb, so spomladi pripravili gnezdišča zanje.

mladinska sekcija

MLADI PROUČUJEJO POSTOVKE

Leto 2011 so v mladinski sekciji začeli s prvimi aktivnostmi v projektu Postovke – evropske urbane ujede. Namen projekta je z več akcijami zagotoviti dolgoročno varstvo te vrste v Ljubljani in bližnji okolici. Čez leto so tako mladi v mestu namestili 17 trajnih gnezdilnic za postovke. Na eni od lokacij so nastavili tudi digitalno kamero za spremljanje gnezditve in raziskovanje njene prehrane. Dogajanje v gnezdu si je mogoče v živo ogledati na spletni strani projekta www.postovke.si.

Jeseni so razpisali drugi nagradni likovni natečaj za predšolske otroke z naslovom Ptice in naš vrtec ter na ta način najmlajše spodbudili k spoznavanju narave v njihovi domači okolici. Svoje prispevke so na natečaj poslali otroci iz 64 vrtcev iz vse Slovenije, avtorji nagrajenih izdelkov pa so nagrade prejeli novembra na sklepni prireditvi Srečanje mladih ornitologov Slovenije.

Svojo pot po Sloveniji je nadaljevala tudi fotografska razstava Življenje med nebom in zemljo, ki je leta 2011 gostovala v Hrastniku, Kočevju, Domžalah,

na Vrhniki in Bledu. Spremljajočih predavanj, s katerimi smo želeli promovirati obisk območij ohranjene narave v Sloveniji, se je udeležilo 97 obiskovalcev. Člani mladinske sekcije so izvedli tudi vsakoletno srečanje sekcije, ki so ga združili z izletom na Stol v Karavankah. Decembra je potekal še tradicionalni izlet za mlade ornitologe na Zbiljsko jezero.

pomurska sekcija

POUDAREK NA DELU Z MLADIMI

V pomurski sekciji so leta 2011 vložili veliko truda v izobraževanje mladih. V sodelovanju z društvom Jarica so že decembra 2010 začeli z aktivnostmi v projektu Pri nas na vrtu, v okviru katerega so v letu 2011 na 13 pomurskih šolah izvedli naravoslovne in tehnične dni (izdelovanje nadomestnih domovanj za različne živali, ki živijo na vrtovih, in prikaz njihovega nameščanja). Aprila so za pomurske osnovnošolce organizirali raziskovalni vikend Gozdne ptice Bukovnica, na katerem so mladi spoznali nekatere gozdne vrste ptic in različne metode njihovega popisovanja. Sodelovali so še na Ornitološki šoli za učitelje v Lendavi ter vse leto pomagali učiteljem na osnovnih šolah.

Za širšo javnost so ob gregorjevem pripravili stojnice in izlete v večjih pomurskih mestih, svoje delo pa so predstavili tudi na stojnicah na božičnem sejmu v Murski Soboti in v Veliki Polani na Štorkljinu tržnici, ki je sledila Srečanju mladih ornitologov Slovenije.

Za člane in druge ljubitelje ptic so vodili izlete po ornitološko zanimivih območjih v Pomurju ter organizirali redna predavanja v knjižnici v Murski Soboti. Članom so bile namenjene še dodatne aktivnosti, kot so izlet na Kraški rob in v NRŠZ, izdelava gnezdilnic in krmilnic ter spust po reki Muri.

Redno so izvajali tudi popise, kot so zimsko štetje vodnih ptic, monitoring ptic na SPA in popis velikega srakoperja, poleg tega pa kontrolirali nameščene gnezdilnice za zlatovranko, pegasto sovo in kavko. Ponovno so očistili otok na Gajševskem jezeru z namenom, da bi omogočili gnezditev navadnim čigram.

severnoprimorska sekcija

ODKRIVALI NOVE LOKALITETE REDKIH VRST

Člani severnoprimorske sekcije so v letu 2011 vse svoje moči vložili v odkrivanje novih lokalitet redkih vrst na njihovem območju ter njihovo varovanje. Tako so v sklopu akcije Varuhi velike uharice pregledali večino znanih gnezdišč velike uharice, nadzorovali so uspešnost gnezdenja planinskih orlov ter sklenili vzpostaviti varuhe teh redkih, a zaradi človeškega pohlepa zelo ogroženih kraljev neba. Popisovali so hribske škrjance na območju IBA Kras, priskočili pa so na pomoč tudi pri reviziji IBA z zbiranjem podatkov o kačarju ter s popisom hribskega škrjanca na dodatnih transektih v Vipavski dolini. Ponovno so izvrstno izpeljali popise za IWC.

Člani severnoprimorske sekcije so tudi to leto zabeležili upad števila divjega petelina v Trnovskem gozdu ter kotorn na njegovem južnem robu. Ugotovili so tudi, da črnočelega srakoperja v Vipavski dolini ni več.

V sodelovanju s turističnim društvom Okno so sodelovali pri pohodu po Gori, katerega tema je bila tudi ornitologija. Organizirali so še skupinski popis sov na Nanošu. Največja varstveno-ornitološka akcija, ki so jo izvedli to leto, je bila monitoring ujed na Kanalskem vrhu. Med spomladansko selitvijo so bili priča selitvi drugi največji znani jati prib v Sloveniji, v gnezdilni sezoni so v Vipavski dolini večkrat opazili črno štorokljo, med senzacije pa se je uvrstila tudi jata 80 belih štorokelj na selitvi.

Ljubljanska sekcija

AKTIVNI NA LJUBLJANSKEM BARJU

Člani ljubljanske sekcije so bili leta 2011 zelo aktivni pri popisih na Ljubljanskem barju, saj so večinoma na skupinskih popisih na tem območju spomladi popisali velikega škurha, pribo, sloko, pisano penico, kosca in novembra še velikega srakoperja. Leto so prav tako kot člani drugih sekcij začeli z januarskim štetjem vodnih ptic, spomladi pa so pregledali še gnezdilnice za velikega skovika in smrdokavro, ki so jih v letih poprej namestili na Ljubljanskem barju. Odpravili so se tudi v Krakovski gozd, kjer so pregledali nameščene gnezdilnice za belovratega muharja.

Svoje vtise s terena so delili na rednih srečanjih članov sekcije, na katerih so lahko prisluhnili tudi predavanjem in se preizkusili v izdelovanju gnezdilnic iz gline. Vsako prvo nedeljo v mesecu razen v poletnih mesecih so ljubitelje ptic popeljali na izlet po Ljubljanskem parku Tivoli, organizirali pa so tudi dva izleta v naravni rezervat Iški morost. Poleg tega so v Mostecu prikazali, kako obročkamo kraljičke in druge manjše vrste ptic.

Med šolskim letom so izvedli več naravoslovnih dni za učence osnovnih šol in otroke v vrtcih ter vodili naravoslovni krožek na eni izmed osnovnih šol.

Člani sekcije so predstavili ptice in dejavnosti našega društva obiskovalcem stojnic na Kovaškem šmarnu v Kropi, v Lipah na Barjanskem živ-žavu ter na Igu v koliščarskem taboru in na koliščarskem dnevu. Akcije čiščenja zaraščenih travnikov v Naravnem rezervatu Iški morost pa so se udeležili tudi najmlajši člani DOPPS-a.

PUBLICISTIČNA DEJAVNOST

Svet ptic

Poljudnoznanstvena revija *Svet ptic* (letnik 17) je leta 2011 izšla v štirih številkah na 244 straneh. Objavili smo 123 slovenskih poljudnih člankov in 469 fotografij 144 fotografov. Leto 2011 je bilo posvečeno gozdovom, zato smo uvedli začasno rubriko Leto gozdov, v kateri smo želeli bralce seznaniti s pomenom poznavanja in varstva gozdov v Sloveniji.

Acrocephalus

Leta 2011 smo izdali naslednje številke strokovne ornitološke znanstvene publikacije *Acrocephalus* letnika 2010: dvojno številko 145/146 in enojno številko 147. V letniku 31 smo v primerjavi z leti 2007, 2008 in 2009 dvakrat povečali število objavljenih kratkih notic, poleg tega pa je bila v reviji objavljena približno polovica prispevkov z območja jugovzhodne Evrope in vzhodnega Sredozemlja.

ONKRAJ MEJA

krila nad balkanom

USPEŠNO IZPELJALI DVE DELAVNICI

Zadnje leto projekta Krila nad Balkanom (Wings Across the Balkans) je sedem partnerjev z zahodnega Balkana pod mentorstvom DOPPS in BirdLife International preživelo v intenzivnih prizadevanjih za formalno varstvo izbranih sedmih območij (v petih državah nekdanje Jugoslavije), pomembnih za ptice. Vse organizacije so bile aktivne tudi v mnogih primerih kršenja zakonov, povezanih s pticami, in so odgovornim organom posredovale številne prijave. Svoje znanje o vodenju organizacij, opredeljevanju IBA ter prihodnjih prioritetah varstva v tem delu Evrope smo poglobljali na dveh skupnih delavnicah, februarja v Samoboru na Hrvaškem ter novembra v Štipu v Makedoniji. Krila nad Balkanom se z zaključkom projekta niso sklenila, pač pa jemljejo nov zalet z intenzivnimi pripravami na nadaljevanja aktivnosti.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je neprofitna, nevladna in naravovarstvena organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. DOPPS je polnopravni partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International, ki v Evropi združuje več kot 2 milijona članov.

DOPPS z naravovarstvenimi aktivnostmi, raziskavami, izobraževalnimi in publicističnimi dejavnostmi skrbi za varovanje ptic in njihovih habitatov, povečuje zanimanje za ptice v vsakodnevnem življenju in za ornitologijo kot znanstveno vedo. DOPPS pri uresničevanju svojega poslanstva sodeluje s številnimi nevladnimi in vladnimi organizacijami, službami, naravovarstveniki in drugimi strokovnjaki.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Pokrovitelja:

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
Tržaška cesta 2, p.p. 2990, 1001 Ljubljana
tel: 01/ 426 58 75, fax: 01/ 425 11 81
e-pošta: dopps@dopps.si
www.ptice.si

Avtorji besedil: Luka Božič, Damijan Denac, Katarina Denac, Darko Fekonja, Jernej Figelj, Tomaž Jančar, Primož Kmecl, Urša Koce, Bojana Lipej, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Matjaž Premzl, Aljaž Rijavec, Borut Rubinič, Nataša Šalaja, Rudolf Tekavčič, Željko Šalamun, Tanja Šumrada, Barbara Vidmar, Eva Vukelič

Avtorji fotografij: Tilen Basle, Gregor Bernard, Damijan Denac, Tomaž Jančar, Miroslav Kastelic, Andreja Kero, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Ivan Petrič, Nevenka Pfajfar, Dragana Stanojevič, Erik Šinigoj, Tone Trebar, Barbara Vidmar, Eva Vukelič

Uredila: Barbara Vidmar / Lektura: Jana Lavtižar / Oblikovanje: Mateja Bajda /
Tisk: Schwarz print d.o.o. / Naklada: 2000 izvodov / Izdano: februar 2012

naravovarstvena dejavnost

znanstvenoraziskovalna javnost

vzgojno-izobraževalna dejavnost

iz dela sekcij društva

publicistična dejavnost

onkraj meja

dopps v letu 2011